

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор з науково-педагогічної роботи
Андрій КИРИЧЕНКО

“*д5*” 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура України
(назва навчальної дисципліни)
спеціальність F7 Комп'ютерна інженерія
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма «Комп'ютерна інженерія»
(назва освітньої програми)
факультет механіко-технологічний
(назва факультету)

2025-2026 навчальний рік

Розробник: Олена Коломієць, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, к.пед.н., доцент.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення

Протокол № 15 від 26 червня 2025 року

Завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи

(підпис)

(Василь ОРЛИК)

(прізвище та ініціали)

Декан економічного факультету

(підпис)

(Наталія ШАЛІМОВА)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань F Інформаційні технології	Загальної підготовки	
	Спеціальність: F7 Комп'ютерна інженерія	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	Освітня програма: «Комп'ютерна інженерія»	1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7,25	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
116 год.	172		
Вид контролю: залік			

Мова навчання: українська.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: поглиблення знань з історії та культури України; вивчення історії виникнення і формування українського народу та української державності, утвердження національної самобутності українського народу, висвітлення діяльності соціальних груп в Україні на відповідних етапах історичного розвитку; формування у здобувачів бачення історії України та сприйняття її культури як невід'ємної складової світового історичного процесу та світової культурної спадщини; осмислення закономірностей культурно-історичного розвитку в контексті глобальних перетворень.

Предметом вивчення даного курсу є особливості становлення та закономірності розвитку вітчизняної історії та культури.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення та аналіз важливих фактів, подій, процесів історії України та національної культури;
- допомога в систематизації знань з вітчизняної історії та культури;
- осмислення унікального історичного досвіду боротьби українського народу за свою державність;
- формування уявлень про вітчизняну історію та культуру як частину всесвітнього історичного та культурного процесів.

Основним завданням вивчення дисципліни є формування **компетентностей** (інтегральної, загальних), важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в комп'ютерній галузі або навчання, що передбачає застосування теорій та методів комп'ютерної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

Z9. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Z10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця: Вивчення дисципліни «Історія та культура України» відбувається на основі знань, отриманих на базі повної загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання.

N20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.

Набуття соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія та культура України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.

Тема 1. Предмет і методологічні основи курсу

Визначення поняття "історія", встановлення її зв'язків з іншими науками. Предмет, методи, принципи і функції історії України. Поняття і суть національної культури. Значення і завдання вивчення історії та культури України. Наукова періодизація історії України. Основні етапи розвитку української культури. Історіографія та джерела вивчення історії та культури України. Особливості українського менталітету.

Тема 2. Найдавніша історія України

Поява перших людей на території сучасної України. Найважливіші стоянки, формування способу життя та організація праці. Трипільська культура.

Дослов'янські народи на території сучасної України. Кіммерійці. Скіфо-сарматський світ. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.

Слов'яни у давнину. Походження слов'янських народів. Розселення та устрій східних слов'ян. Господарська діяльність, побут, язичницький світогляд та звичаї.

Антський союз племен.

Тема 3. Формування української державності. Києво-Руська держава. Галицько-Волинська держава

Формування давньоруської етнополітичної спільності. Теорії походження Київської держави. Перші володарі Руської землі.

Політична історія Києво-Руської держави. Розквіт держави за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства, історичне значення цієї події.

Устрій Києво-Руської держави: економічні відносини, соціальна структура, форма правління.

Розпад Київської держави. Причини феодальної роздробленості. Володимир Мономах та Мстислав Великий: успішна спроба централізації.

Галицько-Волинська держава: політичний і соціально-економічний розвиток. Роман Мстиславович. Данило Галицький.

Боротьба Русі з монголо-татарською навалою.

Соціокультурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави: розвиток писемності, поширення освіти, література і літописання, мистецтво, музична культура.

Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 4. Українські землі у складі іноземних держав (XIV – перша половина XVII ст.)

Поділ українських земель між Литвою, Польщею, Угорщиною, Туреччиною та Росією, їх інкорпорація у суспільно-політичні системи іноземних держав.

Еволюція західноукраїнських земель під владою Литви та Польщі. Литовсько-польські унії та їх наслідки.

Церква та міжконфесійні стосунки в Україні. Брестська церковна унія 1596 р., її наслідки та історичне значення.

Суспільно-політичні та історичні обставини розвитку української культури. Культурні впливи. Ренесанс в українській культурі.

Тема 5. Козацтво у суспільно-політичному житті України

Умови й обставини виникнення українського козацтва. Теорії походження козацтва. Перші письмові згадки про козаків.

Заснування Запорозької Січі, її військово-адміністративний устрій. Козацька демократія. Філософія козацького життя. Козацька символіка. Військова справа.

Боротьба українського козацтва з турецько-татарською агресією (XVI – початок XVII ст.). П. Сагайдачний.

Козацько-селянські протипольські війни кінця XVI – першої половини XVII ст.: причини, перебіг, наслідки.

Музично-поетична творчість козацької доби.

Тема 6. Національно-визвольна боротьба українського народу і утворення козацько-гетьманської держави (1648 -1676 рр.)

Причини, характер, рушійні сили та періодизація національно-визвольної війни. Б. Хмельницький. Перші перемоги козацьких військ.

Воєнні дії у 1649 р. Зборівський трактат, його умови та значення. Початок формування козацької держави, її територія та устрій.

Воєнні дії у 1651 – 1653 рр. Битва під Берестечком. Білоцерківська угода. Особливості процесу державного будівництва в ході війни.

Зовнішня політика козацької держави. Українсько-московські відносини в середині XVII ст. Переяславська рада. "Березневі статті" 1654 р., їх оцінка в історичній літературі.

Бойові дії у 1654 – 1657рр.

Україна за гетьманування І. Виговського. Гадяцький угода 1658 р.

Прихід до влади Ю. Хмельницького та порушення територіальної цілісності України. "Руїна", її причини та наслідки.

Боротьба П. Дорошенка за збереження єдності України.

Причини поразки української національно-визвольної революції 1648 – 1676 рр. та її історичне значення. Бахчисарайський договір та "Вічний мир".

Тема 7. Гетьманщина та землі Правобережної України наприкінці XVII – XVIII ст.

Україна в період гетьманування І. Мазепи: внутрішня і зовнішня політика гетьмана. І. Мазепа як меценат і культурний діяч.

Перша політична еміграція. П. Орлик і його Конституція.

Гетьманування І. Скоропадського. І Малоросійська колегія. Гетьманування Д. Апостола. Правління гетьманського уряду. Гетьманування К. Розумовського.

Ліквідація української автономії. Знищення Запорозької Січі. Історичне значення Гетьманщини.

Культуротворчі процеси в Україні в XVII – XVIII ст.. Феномен українського бароко. Г. Сковорода як явище української барокової культури.

Українська діаспора в Росії.

Правобережжя і Західна Україна наприкінці XVII – XVIII ст.: політичний статус і соціально-економічний розвиток. Визвольне повстання 1702 – 1704 рр. Гайдамацький та опришківський рухи. Коліївщина.

Причини занепаду Речі Посполитої. Поділи Польщі та їх наслідки.

Змістовий модуль 2. Історія та культура України XIX – поч. XXI ст.

Тема 8. Україна в XIX – на початку XX ст.

Адміністративно-політичний устрій та соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії.

Українське національне відродження, його джерела, чинники та основні етапи.

Суспільно-політичні рухи першої половини XIX ст. Українці у війні 1812 р. Масонство в Україні. Декабристський рух. Польське повстання 1830 – 1831 рр. та Україна.

Українські землі під владою Австрійської імперії. Суспільно-політичні рухи. Революція 1848 – 1849 рр. і західноукраїнські землі.

Селянська реформа 1861 р. та її особливості в Україні. Буржуазні реформи 60-70-х років XIX ст. Контрреформи 80-х – першої половини 90-х років XIX ст.

Український суспільно-політичний рух другої половини XIX ст. – початку XX ст..

Західна Україна у другій половині XIX ст. – на початку XX ст..

Україна в роки Першої світової війни.

Тема 9. Національно-культурне відродження України XIX – початку XX ст.

Українське національне відродження, його джерела, чинники та основні етапи. Дослідження української історії та фольклору. Українська мова і література.

Галицьке відродження. "Руська трійця".

Кирило-Мефодіївське братство. Розвиток суспільно-політичної та історичної думки. Роль Т. Шевченка.

Український національний рух другої половини XIX ст. Громади. Хлопомани. Громадське та культурне життя на західноукраїнських землях.

Модерністичний етап національно-культурного відродження.

Тема 10. Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр.

Початок української національно-демократичної революції. Створення Центральної Ради, її діяльність як органу державного самоврядування України. Перші Універсали Центральної Ради.

Суспільно-політична ситуація в Україні після більшовицького перевороту в Петрограді (жовтень 1917 р.). III Універсал Центральної Ради і проголошення Української Народної Республіки.

Агресія більшовицької Росії проти України. I Всеукраїнський з'їзд Рад та його рішення.

Історичне значення IV Універсалу Центральної Ради. Брест-Литовський мирний договір з країнами Четверного союзу, його сутність та наслідки для України.

Гетьманат (Українська держава) П. Скоропадського. Досягнення і прорахунки у внутрішній та зовнішній політиці.

Прихід до влади Директорії, її політика. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт про злуку УНР та ЗУНР, історичне значення цієї події.

Боротьба за владу в Україні у 1920 – 1921 рр. Варшавська угода 1920 р. Радянсько-польська війна та її наслідки для України. Другий Зимовий похід військ УНР. Розгром військ Врангеля та Н. Махна.

Причини втрати української державності. Історичне значення української революції.

Культура в роки боротьби за державну незалежність України (1917 – 1921 рр.).

Тема 11. Міжвоєнний період в історії українського народу (1921 – 1939 рр.)

Україна на початку 1920-х років. Голод 1921 – 1923 рр. Нова економічна політика в Україні.

Україна і створення Союзу РСР.

Проблеми національно-державного будівництва. Політика українізації, її суть та наслідки. Церковне життя.

Індустріалізація в Україні.

Колективізація українського села: причини, цілі, методи. Голодомор 1932 – 1933 рр.

Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні. Масові репресії. "Розстріляне відродження". Тоталітаризм і культура.

Соціально-економічний розвиток українських земель під владою Польщі, Румунії, Чехословаччини.

Особливості політичного життя в Західній Україні в міжвоєнний період. Визвольний рух. Утворення Організації українських націоналістів (ОУН), її програмні вимоги та діяльність. Складання ідеології українського інтегрального націоналізму. Проголошення Карпатської України незалежною. Окупація Закарпаття військами Угорщини.

Тема 12. Україна в роки Другої світової війни

"Українське питання" в міжнародній політиці напередодні і на початку II світової війни. Радянсько-німецькій альянс 1939 р. та його наслідки для України. Об'єднання українських земель у складі СРСР. Радянська політика в Західній Україні, репресивні акції влади.

Початок радянсько-німецької війни. Бойові дії 1941 – першої половини 1942 рр. Окупація України військами нацистської Німеччини та її союзниками. Причини трагедій і невдач першого періоду радянсько-німецької війни.

Окупаційний режим в Україні. Рух опору: повстанський рух, діяльність ОУН – УПА в роки війни.

Перемога радянської армії під Сталінградом і початок звільнення України. Курська битва і звільнення Лівобережної України. Звільнення Києва. Бойові дії наприкінці 1943 – 1944 рр. Україна на завершальному етапі війни.

Внесок українського народу в перемогу у Другій світовій війні. Історичне значення Перемоги.

Українська культура в роки Другої світової війни.

Тема 13. Україна в повоєнний період (1945 – 1964 рр.)

Наслідки німецької окупації та відбудова народного господарства України після війни. Урегулювання територіальних питань. Голод 1946 – 1947 рр.

Завершення радянзації західних областей України. Опір тоталітарній системі, тактика боротьби ОУН – УПА в 1945 – 1953 рр. Трагедія УГКЦ.

Літературні і мистецькі процеси в умовах ідеологічних репресій (друга половина 40-х – перша половина 50-х рр.).

Спроба лібералізації суспільно-політичного життя у другій половині 50-х – першій половині 60-х рр. ХХ ст.. Перші кроки "десталінізації". Суперечливі процеси в розвитку економіки, культури і науки.

Зародження дисидентського руху. Громадсько-літературний рух "шістдесятників".

Тема 14. Україна на шляху до свободи і незалежності

Соціально-економічне становище України в 1965 – 1986 рр. Кризові явища в розвитку радянської системи.

Русифікаторський наступ тоталітарної держави на духовність українського народу. Особливості національно-демократичного руху в Україні.

Загострення кризи тоталітарної системи в Україні у другій половині 1980-х – на початку 1990-х рр. Курс на "перебудову".

Перебудова в Україні, її особливості. Припинення діяльності КПРС та становлення і розвиток багатопартійності в Україні.

Декларація про державний суверенітет України. Розпад СРСР: причини та наслідки. Україна і країни СНД.

Тема 15. Національно-державне відродження України. Розгортання державотворчих процесів.

Акт проголошення незалежності України. Визначення стратегії внутрішньої і зовнішньої політики. Дипломатичне визнання України.

Формування законодавчих, виконавчих та судових інститутів влади незалежної України. Особливості державотворчих процесів. Прийняття Конституції України.

Формування Збройних Сил незалежної України.

Державна символіка України.

Тема 16. Утвердження незалежної України.

Суспільно-політичне життя України. Становлення багатопартійності.
Виборча система в Україні. Президентські і парламентські вибори.

Помаранчева революція.

Соціально-економічний розвиток Української держави.

Зовнішня політика України на сучасному етапі.

Революція гідності.

Російсько-українська війна: причини і перебіг.

Духовний розвиток України.

Українці за кордоном. Українська діаспора.

Перспективи розвитку України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1. Історія та культура України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.												
Тема 1. Предмет і методологічні основи курсу	9	2				7						10
Тема 2. Найдавніша історія України	11	2	2			7						10
Тема 3. Формування української державності. Київська Русь. Галицько-Волинська держава.	11	2	2			7						11
Тема 4. Українські землі у складі іноземних держав (XIV – XVI ст.).	11	2	2			7						10
Тема 5.	9		2			7						10

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7						
Козацтво у суспільно-політичному житті України.												
Тема 6. Національно-визвольна боротьба українського народу і утворення козацько-гетьманської держави (1648 – 1676 рр.).	13	4	2			7			2			11
Тема 7. Гетьманщина та землі Правобережної України наприкінці XVII – XVIII ст.	11	2	2			7						11
Разом	75	14	12			49	75		2			73
Змістовий модуль 2. Історія та культура України XIX – початку XXI ст.												
Тема 8. Україна в XIX ст. – на початку XX ст.	11	2	2			7						11
Тема 9. Національно-культурне відродження України XIX – початку XX ст.	11	2	2			7						11

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7						
Тема 10. Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр.	11	2	2			7		2				11
Тема 11. Міжвоєнний період в історії українського народу (1921 – 1939 рр.)	11	2	2			7						11
Тема 12. Україна в роки Другої світової війни.	11	2	2			7		2				11
Тема 13. Україна в повоєнний період (1945 – 1964 рр.)	12	2	2			8						11
Тема 14. Україна на шляху до свободи і незалежності	12	2	2			8						11
Тема 15. Національно-державне відродження України. Розгортання державотворчих процесів	12	2	2			8						11
Тема 16. Утвердження незалежної	14	2	4			8		2				11

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	Усь о-го	у тому числі					Усь о-го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
України												
Разом за 2 Модуль	105	18	20			67	105	4	2			99
Усього годин	180	32	32			116	180	4	4			172

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Найдавніша історія України	2	
2	Формування української державності. Київська Русь. Галицько-Волинська держава.	2	
3	Українські землі у складі іноземних держав (XIV – XVI ст.)	2	
4	Козацтво у суспільно-політичному житті України	2	
5	Національно-визвольна боротьба українського народу і утворення козацько-гетьманської держави (1648 – 1676 рр.)	2	
6	Гетьманщина та землі Правобережної України наприкінці XVII – XVIII ст.	2	2
7	Україна в XIX ст. – на початку XX ст.	2	
8	Національно-культурне відродження України XIX – початку XX ст.	2	
9	Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр.	2	
10	Міжвоєнний період в історії українського народу (1921 – 1939 рр.)	2	
11	Україна в роки Другої світової війни	2	
12	Україна в повоєнний період (1945 – 1964 рр.)	2	2
13	Україна на шляху до свободи і незалежності	2	
14	Національно-державне відродження України. Розгортання державотворчих процесів.	2	
15	Утвердження незалежної України	4	
	Разом годин	32	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Предмет і методологічні основи курсу	7	10
2	Найдавніша історія України	7	10
3	Формування української державності. Київська Русь. Галицько-Волинська держава.	7	11
4	Українські землі у складі іноземних держав (XIV – XVI ст.)	7	10
5	Козацтво у суспільно-політичному житті України	7	10
6	Національно-визвольна боротьба українського народу і утворення козацько-гетьманської держави (1648 – 1676 рр.)	7	11
7	Гетьманщина та землі Правобережної України наприкінці XVII – XVIII ст.	7	11
8	Україна в XIX ст. – на початку XX ст.	7	11
9	Національно-культурне відродження України XIX – початку XX ст.	7	11
10	Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр.	7	11
11	Міжвоєнний період в історії українського народу (1921 – 1939 рр.)	7	11
12	Україна в роки Другої світової війни	7	11
13	Україна в повоєнний період (1945 – 1964 рр.)	8	11
14	Україна на шляху до свободи і незалежності	8	11
15	Національно-державне відродження України. Розгортання державотворчих процесів.	8	11
16	Утвердження незалежної України	8	11
	Разом	116	172

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно і не входять у його тижневе аудиторне навантаження. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких складається на кафедрі і затверджується завідувачем кафедри.

При вивченні дисципліни «Історія та культура України» здобувачам пропонується виконувати такі індивідуальні завдання:

- розв'язання проблемно-пошукових завдань;
- участь в дискусіях, ділових іграх;
- створення індивідуальних або колективних презентацій на певну

тематику;

- участь в науково-практичних конференціях, публікація статей на тематику відповідно до плану курсу.

8. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються, перш за все, традиційні методи навчання. Це:

- *словесні* (розповідь, пояснення, лекція та їхні різновиди, які використовуються з метою повідомлення здобувачам нових знань, пояснення порядку виконання тих чи інших дій, ознайомлення з новими фактами, подіями тощо);

- *наочні* (показ та його різновиди: ілюстрування, демонстрування, що являють собою сукупність прийомів, дій і засобів, за допомогою яких у здобувачів створюється наочний образ предмета, котрий вивчається, формується конкретне уявлення про нього);

- *практичні* (вправи, практичні роботи та інші, суть яких полягає в застосуванні отриманих знань під час вирішення практичних завдань);

- *методи контролю і самоконтролю* (допомагають виявленню рівня реальних досягнень здобувачів у навчанні, надають дидактичному процесові логічної, змістової, організаційної і методичної завершеності).

Коллективну навчально-пізнавальну роботу й активний взаємозв'язок викладачів і здобувачів забезпечують *бесіда, мозкова атака, інтелектуальна розминка, дискусія* тощо. Ці методи використовуються при проведенні семінарських занять для наукового пошуку певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання.

9. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік. Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі заліку становить сума балів за результатами поточного та рубіжного контролю.

Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням, здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

При поточному контролі здобувач має можливість отримати бали за активність на лекційних(1-2 бали) та практичних заняттях(до 5 балів), виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування,

презентацій, розв'язання проблемно-пошукових завдань, участі в науково-практичних конференціях, підготовці публікацій.

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Бали	Пояснення
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань, демонстрація навичок критичного мислення при аналізі фактів та формуванні власних обґрунтованих суджень.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі, передбачені планом заняття навчальні завдання. Виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані деякі види завдань, деякі з них з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпенено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями та навичками.
0	Відсутність на занятті.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Історія та культура України»

Поточний контроль та самостійна робота																				Сума											
Змістовий модуль 1																															
T1		T2		T3		T4		T5		T6		T7		T8		T9		T10		T11		T12		T13		T14		T15		T16	
Л1	П1	Л2	П2	Л3	П3	Л4	П4	Л5	П5	Л6	П6	Л7	П7	Л8	П8	Л9	П9	Л10	П10	Л11	П11	Л12	П12	Л13	П13	Л14	П14	Л15	П15	Л16	П16
1	5	1	5	1	5	2	5	1	5	1	5	1	5	2	5	1	5	2	5	1	5	1	5	1	5	1	5	2	5	1	5
50																50										100					

Види активності: Т (тема); Л (лекція); П (практичне заняття).

Критерії оцінювання заліку:

- «зараховано» - здобувач вищої освіти має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями;

- «незараховано» - здобувач вищої освіти має значні пропуски в знаннях, не сформулювати взаємозв'язки між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Переведення підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, вираженої у балах, в екзаменаційну (залікову) за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється за відповідною шкалою.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	Зараховано
74-81	C	
64-73	D	Зараховано
60-63	E	
35-59	FX	Незараховано
1-34	F	

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (С. 28-31).

10. Методичне забезпечення

Історія та культура України. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни ОКР «бакалавр» усіх спеціальностей / укладачі: Олена Коломієць, Оксана Головата. Кропивницький : ЦНТУ, 2025. 105 с.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. Видання 8-ме перероб., допов. Київ: Академія, 2021, 640 с.
2. Борисова О., Климов А. Історія української державності: підручник у 2-х томах / О. Борисова, А. Климов. К.: Кондор, 2018.
3. Величко О. Б. Історія України та української культури: навчальний посібник / О. Б. Величко, О. Д. Розовик. К.: МЕДПРИНТ, 2023. 192 с.
4. Герасимов Т. Ю. Історія та культура України. Частина І: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Герасимов Т. Ю., Пономаренко А. Б., Сідлецька Т. І. Вінниця: ВНТУ, 2025 https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2025/Gerasymov_P1_2025_207.pdf
5. Зінкевич Р. Д., Ратушна О. М. Нагірняк Н. Я. Історія державності та культури України: посібник для заочників / Р. Д. Зінкевич, О. М. Ратушна, Н. Я. Нагірняк. Львів: Львівська політехніка, 2020.
6. Історія та культура України. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів неісторичних спеціальностей / Каденюк О. С., Михайлик А. О., Нестеренко В. А., Боднар А. М., Завадська І. М. Кам'янець-Подільський, 2021. 301 с.
7. Історія та культура України: підручник для студентів технічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Микола Іванович Бушин, Олександр Микитович Бут, Олександр Іванович Гуржій, Сергій Михайлович Ховрич; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: [Б. в.], 2018. 1154 с.: іл.
8. Каденюк О. С., Сажко В. В. Історія та культура України: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Кам'янець-Подільський, 2022. 445 с.
9. Лазарович М. Історія та культура України: підручник / М. Лазарович. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 731 с.
10. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Від трипільців до кіборгів: Коротка історія України. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2020. 688 с.
11. Павлова О. Ю. Історія української культури / О. Ю. Павлова. К.: Центр учбової літератури, 2022. 340 с.
12. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: КСД, 2022. 432 с.
13. Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М., Дабло Л. Г. Історія української культури: курс лекцій для студентів спеціальності 034 «Культурологія» / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаша. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 168 с.
14. Світлична В. В. Історія України: навч. посібн. / В. В. Світлична. 8-те вид., випр. і доп. Київ: Каравелла, 2019. 404 с.
15. Танцюра В. І. Історія України: навчальний посібник / В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. 2-ге вид., доп. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.

Додаткові

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.) та ін. Київ: «МП Леся», 2016. 586 с.
2. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності: навч. метод посіб / Н. В. Аніщук. Одеса: Юридична література, 2021.
3. Барабаш Вікторія, Коломієць Олена Діяльність культурно-інформаційних центрів в умовах воєнного стану. *Society.Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М. 2022. Вип.16. С.10-26. (Категорія «Б») URL: <https://doi.org/10.314.70/2518-7600-2022-16>
4. Бачинська О. А. Українське козацтво. Золоті сторінки історії / О. А. Бачинська, Т. В. Чухліб, В. О. Щербак. Київ: Крістал Бук, 2015. 400 с.
5. Букач В. М. Історія української культури. Посібник: методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти. Одеса: ПНПУ, 2021. 120 с.
6. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. К. Видавець Корбуш, 2019. 720 с.
7. Гула Р. В., Передерій І. Г., Дерев'янка Л. І. Історія української культури: у схемах, таблицях та ілюстраціях: навч. посіб Київ: Каравелла, 2019. 180 с.
8. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. К. Історія та культура України: навч. посіб. Харків: ХНВУС, 2017. 178 с.
9. Колісник-Гуменюк Ю. І. Історія України та українська культура: Інтерактивні методи навчання. Навчально-методичний посібник. Львів: Простір-М, 2023. 73 с.
10. Кондратюк К. К. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с.
11. Кузнець Т. В. Історія та культура України: навчальний посібник. Умань, 2017. 177 с.
12. Олена Коломієць, Вікторія Барабаш, Анатолій Сустретов. Використання методів творчої діяльності викладання історико-культурологічних дисциплін у закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*: [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 89. Том 1. 390 с. С. 348 – 358. file:///C:/Users/Victoria/Downloads/aphn-journal.in.ua_89_1_2025.pdf
13. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. Парламентське видавництво, 2011. 433 с.
14. Трінчук Я. У. Україна: війни, битви, персони / Я. У. Трінчук. Львів: Априорі, 2017. 288 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України [Електронний ресурс]: [офіц. сайт]. URL: <http://history.org.ua/uk>

2. Книги з історії [Електронний ресурс]. URL: <http://mirkning.com/history/>
3. Конспект лекцій з історії та культури України [Електронний ресурс]. – URL: <http://studies.in.ua/is-torijata-kultura-ukrainy-lekcii.html>
4. Культура України. Електронна Бібліотека [Електронний ресурс]. URL: <http://elib.nplu.org/>